

Brzeziński, Adam

Cztery prawa duchowego życia

Studia Płockie 26, 15-25

1998

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Dk. Adam Brzeziński

CZTERY PRAWA DUCHOWEGO ŻYCIA

Rok 1998, jako drugi rok fazy przygotowawczej do Wielkiego Jubileuszu tajemnicy Wcielenia, jest w szczególności sposób poświęcony Duchowi Świętemu i Jego uświęcającej obecności wśród wierzących. Dlatego do najważniejszych zadań związanych z przygotowaniem Jubileuszu w tymże roku należy „ponowne odkrycie obecności Ducha Świętego, który działa w Kościele zarówno na sposób sakramentalny, zwłaszcza przez Bierzbowanie, jak i za pośrednictwem licznych charyzmatów, zadań i posług przez Niego wzbudzonych dla dobra Kościoła”.¹

Jednym z takich zadań, które zostało już dawno podjęte przez liczne wspólnoty Kościoła w Polsce są „Cztery prawa duchowego życia”. Ich korzenie sięgają międzywyznaniowej organizacji *Campus Crusade for Christ (CCC)*.² W Polsce zostały rozposzechnione poprzez katolicki Ruch Światło-Życie, który w latach 1975-81 intensywnie współpracował z europejską częścią Ruchu *Campus Crusade for Christ - Ruchem Agape*.³ Treść Czterech praw jest następująca:

- 1 prawo - Bóg miłuje ciebie i ma dla twojego życia wspaniały plan.
- 2 prawo - Człowiek jest grzeszny i w konsekwencji oddzielony od Boga, dlatego też nie może znać ani przeżywać Bożej miłości i planu dla swojego życia.
- 3 prawo - Jezus Chrystus jest jedynym, Bożym rozwiązaniem problemu grzechu i winy człowieka. Przez Niego możesz poznać Bożą miłość i plan dla twojego życia.
- 4 prawo - Musimy osobiście przyjąć Jezusa Chrystusa jako Zbawiciela i Pana. Wtedy dopiero możemy poznać i przeżywać Bożą miłość i Jego plan dla naszego życia.

„Cztery prawa duchowego życia” mogą stać się interesującym programem odkrycia obecności Ducha Świętego w perspektywie Jubileuszu 2000. Warto więc poznać ich genezę i kontekst. W paragrafie pierwszym przedstawię osobę twórcy „Czterech praw duchowego życia” – Billego Brighta i działalność misyjną CCC. W paragrafie drugim zostanie ukazany sposób, w jaki „Prawa” dotarły do Polski oraz ich wszczęcie do Ruchu Światło-Życie. Na koniec zapoznam z problemami, które ze sobą niosą „Prawa” oraz z aktualnymi sposobami i możliwościami ich wykorzystania.

§1. Potęga prostoty

W ten sposób zostały nazwane „Cztery prawa duchowego życia” przez ich twórcę Billego Brighta. Jak sam wyjaśnia, chodzi tu o konsekwentne koncentrowanie się na osobie Jezusa Chrystusa, posługując się kilkoma fundamentalnymi prawdami⁴.

Biografię B. Brighta znamy tylko z jego osobistych wspomnień. Fakt ten niesie ze sobą swoistą trudność interpretacyjną. Dlatego ograniczymy ją tutaj – tak daleko, jak będzie to możliwe – do strony informacyjnej. Bright urodził się w 1921 r. w Stanach Zjednoczonych na małej farmie w stanie Oklahoma. Tam spędził swoje dzieciństwo. Matka była osobą wierzącą – należała do Kościoła prezbiteriańskiego. Młody Bill wzorował się jednak na ojcu i jak wspomina, uważał w tym czasie, że „chrześcijaństwo jest dobre dla kobiet i dzieci, a nie dla prawdziwych mężczyzn”⁵.

W 1939 r. zaczął studiować w Oklahoma's Northeastern State University. Wyznawał tam światopogląd agnostyczny – nie wiedział, czy Bóg istnieje i w gruncie rzeczy było mu to obojętne. Po skończeniu studiów w 1943 r. poszukiwał głównie sukcesu materialnego. Dlatego w 1945 r. przeprowadził się do Kalifornii i w Hollywood założył prywatną fabrykę. Zamieszkał u pewnego starszego małżeństwa. Właściciele, ludzie głęboko wierzący, zapoznali go z pastorem L. Evansem. To dzięki niemu Bright spotkał młodych chrześcijan, jednocześnie ludzi interesu, którzy swoją postawą i świadectwem zbliżyli go do Boga. Od tej pory Bright zaczął uczęszczać na spotkania młodzieży akademickiej i regularnie brać udział w nabożeństwach prezbiteriańskich. Rozpoczął także samodzielne zgłębianie Pisma Świętego. Przełomowym wydarzeniem w życiu Billego była modlitwa oddania się Jezusowi pewnej niedzieli 1945 r., po nabożeństwie, w którym mówiono o nawróceniu św. Pawła.⁶

Jesienią 1947 r. rozpoczął studia w Seminarium Teologicznym Fullera w Princeton w Kalifornii. Po czterech latach nauki, w 1951 r. Bright sprzedał swoją firmę, aby wraz z żoną i z grupą przyjaciół rozpocząć na niewielką skalę służbę ewangelizacyjną wśród studentów Uniwersytetu Stanowego w Kalifornii. Owocem tej działalności było powstanie w tymże roku organizacji *Campus Crusade for Christ*.⁷

Naczelnym celem organizacji stało się podjęcie radykalnej próby wypełnienia nakazu misyjnego Chrystusa, nazwanego przez Brighta „The Great Commission” (Wielkim Posłannictwem – por. Mt 17, 18-20) – dotarcie do każdej osoby żyjącej na świecie z Dobrą Nowiną o Jezusie, czynienie uczniów Chrystusa w każdym narodzie i pomaganie Kościołom chrześcijańskim w realizacji ich misji.⁸ Punktem wyjścia działalności organizacji była ewangelizacja środowiska studenckiego. Billy Bright zauważył, że właśnie w studentach drzemie głębokie życie duchowe nie wykorzystane dotąd przez Kościoły. W przyszłości – twierdził – właśnie oni będą mieli największy wpływ na oblicze kraju jako potencjalni przywódcy.⁹ Kolejnymi środowiskami, do których Ruch *Campus* wyszedł z ewangelicznym przesłaniem były: rodziny, uczniowie szkół średnich, sportowcy, wojskowi, biznesmeni oraz pracownicy naukowcy.¹⁰

Campus Crusade był od początku i jest organizacją międzywyznaniową. Jego członkowie należą do różnych konfesji chrześcijańskich. Początkowo najwięcej zwolenników pochodziło z tzw. wolnych Kościołów¹¹ – baptystów i metodystów. Wspólne dzieło ewangelizacji podejmowane przez wiele denominacji stało się możliwe dzięki temu, że członkowie *Campus Crusade* darzą szacunkiem poszczególne wyznania,

dowartościowują ich odrębność, podkreślają ważność przynależności do danego Kościoła i uczestnictwa we wspólnych nabożeństwach. Nie uprawiają więc prozelityzmu.¹² Natomiast niewierzącym, którzy przyjęli Chrystusa, starają się jak najszybciej umożliwić wejście do wspólnoty kościelnej, pozwalającej głębiej poznać Boga. Takie osoby nie związane z żadnym Kościołem kieruje się do najlepszych i najbardziej żywych ich zdaniem wspólnot lokalnych, aby tam przyjęły chrzest i poddały się dalszej, systematycznej katechizacji.¹³ Sam Ruch *Campus Crusade* jako taki chrztów nie udziela. Istotne jest natomiast to, że członkowie organizacji są zobowiązani do złożenia wyznania wiary obejmującego 17 artykułów, m.in. wiarę w Trójcę Świętą, wcielenie i bóstwo Chrystusa, Jego dziewicze poczęcie i narodzenie, zbawczą mękę, zmartwychwstanie, wniebowstąpienie, zesłanie Ducha Świętego, w Kościół, odpuszczenie grzechów i ciała zmartwychwstanie.¹⁴

W 1963 r. organizacja zakupiła hotel w Arrowhead Springs w San Bernardino, który zmieniono w Instytut Ewangelizacji. Ośrodek od tego roku spełniał również funkcję międzynarodowej centrali *Campus Crusade for Christ*. Zarządzał nim zespół doświadczonych i wykwalifikowanych biznesmenów. Stały personel bazy sięgał 300 osób. Sprawnie i szybko działający ośrodek kierowniczy służył członkom Ruchu dokładną informacją o sytuacji w różnych częściach świata i rozeznaniem istniejących tam potrzeb duchowych.¹⁵

Co było powodem pozytywnych rezultatów apostołstwa Ruchu? Główna przyczyna kryje się w metodzie ewangelizacyjnej – prostym i przystępnym sposobie ukazywania osoby i dzieła Jezusa Chrystusa, a także w systemie formacyjnym, który zmierza do tego, aby członkowie Ruchu stawali się uczniami zdolnymi do formowania następnych uczniów.¹⁶ Swoją metodę ewangelizacyjną Bright zawarł w książeczce pt.: „Czy słyszałeś o czterech prawach duchowego życia?”¹⁷ (Have You Heard of the Four Spiritual Laws?). O jej genezie pisze: „Gdy w 1951 r. razem z Vonett rozpoczynaliśmy służbę *Campus Crusade for Christ* na Uniwersytecie Kalifornijskim w Los Angeles, bardzo szybko nauczyliśmy się, że na studentach, niezależnie od tego, czy studiują filozofię czy inny kierunek, nie robi zbyt wielkiego wrażenia skomplikowane, filozoficzne przekazywanie Ewangelii. Tym, kto wywierał na nich wrażenie, był Jezus Chrystus - Jego osoba, Jego czyny i to, w jaki sposób mogę Go poznać osobiście”.¹⁸ Dlatego w pierwszych latach pracy misyjnej dr Bright wraz z żoną dużo wysiłku wkładali w to, aby treści ewangelizacyjne były przekazywane w sposób możliwie najjaśniejszy i najprostszy. Owocem tych poszukiwań były właśnie „Cztery prawa”.

Bright twierdzi, że bezpośredni wpływ na ich powstanie miał wykład specjalisty od marketingu dla pracowników *Campus Crusade* w czasie letniego obozu szkoleniowego w 1956 r. W czasie prelekcji wykładowca zauważył, że dzieląc się z innymi Chrystusem, trzeba stworzyć prostą, zrozumiałą i logiczną prezentację, tak jak to robi skuteczny sprzedawca, który ma przygotowany zwięzły *message*, którego wielokrotnie używa podczas sprzedaży towaru. Wykładowca w czasie szkolenia podkreślił, że gdy sprzedawca jest zmęczony wygłaszaniem ciągle tej samej treści, wtedy ją zmienia i traci skuteczność. Dlatego ewangelizator musi trzymać się swojego planu, nie ulegając zniechęceniu prezentacją. W ten sposób jego misja staje się owocna.¹⁹

Dr Bright nie od razu przekonał się do tej metody. Uważał, że Bóg bardziej wynagradza spontaniczność. Jednak po wykładzie konsultanta napisał prosty dwudziesto-

minutowy szkic swojej prezentacji, który nazwał „Boży plan dla twojego życia”. Poprosił pracowników, aby nauczyli się go na pamięć i używali składając świadectwo. W ciągu tego roku skuteczność w dzieleniu się Ewangelią wzrosła. Po tym okresie pojawiła się potrzeba przygotowania skróconej wersji uzupełnionej kluczowymi wersetami Pisma świętego i diagramami. Gdy coraz więcej osób uczestniczyło w obozach szkoleniowych, powstała potrzeba opublikowania tekstu. W ten sposób doszło do powstania książeczki: „Czy słyszałeś o czterech prawach duchowego życia?”.

Pracownicy organizacji są doskonale przygotowani do posługiwania się broszurą. Jej treść opanowali pamięciowo i mają odpowiedź na możliwe pytania mogące się pojawić pod wpływem analizy treści „Czterech praw”. Według Brighta metoda „Czterech praw” jest ewangelizacją aktywną. Nie chodzi tu o natarczywe wyjście do ludzi, ale o podejmowanie inicjatywy bezpośredniego i zdecydowanego dzielenia się Dobrą Nowiną o Jezusie. Mimo to owocność swojej posługi uzależniają wyłącznie od Ducha Świętego.²⁰

Ruch nie poprzestaje na ewangelizacji indywidualnej i organizuje również ewangelizacje zbiorowe. Jednym z nowszych programów jest „Nowe życie 2000”. Ogólnie organizacja korzysta z wszelkich zdobyczy techniki tj. radia, telewizji, filmów, video, telefonu, sieci komputerowej. Wydrukowano około 1,5 miliarda egzemplarzy książeczki we wszystkich niemal językach świata, a ponad pięćdziesiąt innych chrześcijańskich organizacji zaadoptowało ją dla własnego użytku.²² W 1969 r. dotarła do Europy. Wtedy właśnie jeden z członków *Campus Crusade for Christ*, Bud Hinkson osiedlił się na stałe w Londynie i rozpoczął działalność.²³ Stąd Ruch zaczął przenikać do innych krajów Europy.

§ 2. Ekumeniczna ewangelizacja

W Polsce „Czterema prawami duchowego życia” zainteresował się Ruch Światło-Życie, zwany popularnie Oazą. Obejmował on swoim zasięgiem szerokie kręgi ludzi, różne środowiska, grupy wiekowe, kategorie zawodowe i stany. W latach siedemdziesiątych miał już wypracowane metody pracy – rekolekcje wakacyjne i pracę w ciągu roku w małych grupach parafialnych. Styl życia oazowego zaczął przenikać do parafii.²⁴ Program formacyjny został ubogacony o idee duchowości ojca M. Kolbego i soborową wizję człowieka – osoby oraz Kościoła – wspólnoty. Studia ks. F. Blachnickiego, założyciela Oazy, w zakresie katechetyki fundamentalnej pozwoliły mu odkryć katechumenat jako starochrześcijańską metodę inicjacji i formowania nowego człowieka, a ukazanie się soborowego dokumentu „*Ordo Initiationis Christianae Adultorum*” wpłynęło na ukształtowanie systemu formacji do dojrzałej wiary jako deuterokatechumenatu.²⁵ Kolejnym źródłem inspiracji dla Ruchu Światło-Życie stała się wydana przez papieża Pawła VI adhortacja „*Evangelii nuntiandi*”. Dokument pomógł wyraźniej dostrzec ewangelizacyjny wymiar Ruchu. Jego naczelnym zadaniem stało się odtąd prowadzenie ludzi do wiary pojętej jako osobowe spotkanie z Chrystusem. Położono większy akcent na ewangelizację indywidualną i zbiorową.²⁶

Na takim etapie rozwoju świadomości apostołskiej Oazy pojawił się Ruch *Campus Crusade for Christ*, znany w Polsce jako Ruch Agape. Kontakt nastąpił poprzez ks. F. Blachnickiego, który wiele podróżował po kraju, dzieląc się swoją wizją ewangelizacji

i potrzebą zaangażowania do tego ludzi świeckich. Na jednym z takich spotkań w Krakowie zjawiał się Amerykanin polskiego pochodzenia Joe Loszak. Po wykładzie nawiązała się rozmowa, w której gość przedstawił ks. Blachnickiemu swoje doświadczenia związane z ewangelizacją prowadzoną przez Ruch *Campus Crusade for Christ*.²⁷ W 1976 r. rozpoczęła się konkretna współpraca Oazy z Agape w dziele ewangelizacji.

Zgodnie z punktem 51 Adhortacji Pawła VI „*Evangelii nuntiandi*”, obie strony podejmowały przede wszystkim dzieło tzw. pierwszej ewangelizacji.²⁸ Z założenia taka ewangelizacja ogranicza się do przekazywania podstawowych prawd chrześcijańskich, takich jak „Cztery prawa duchowego życia”. W ramach ewangelizacji nie jest wymagane, ani nie jest nawet możliwe, żeby głosić wszystkie prawdy, które należą do całości prawd objawionych, zawartych w Piśmie św. i tradycji Kościoła. Ludzie stopniowo są wprowadzani do poznania Boga i objawienia i przyjmują najpierw prawdy podstawowe, a potem bardziej szczegółowe.²⁹ Ponieważ są to prawdy, których nie kwestionuje żaden z Kościołów chrześcijańskich, dlatego możliwa jest wzajemna współpraca w dziele ewangelizacji.³⁰

Ks. Blachnicki widział ogromną potrzebę takiego działania w Polsce. „Mówiąc bardzo ostrożnie i optymistycznie – stwierdzał – co najmniej 50% mieszkańców w Polsce jest poza zasięgiem wszelkiego duszpasterstwa. W miastach dochodzi do 70-80%. Nikt się nie zajmuje tymi ludźmi. Nie ma kapłanów. Nie ma specjalnych Instytutów, nie ma specjalnych powołań, a przecież głównym zadaniem Kościoła jest ewangelizacja. Jeżeli będziemy się tylko zajmowali duszpasterstwem w stosunku do tzw. „wiernych”, czyli obrazowo mówiąc, do „owieczek”, to w naszym „getcie katolickim” będziemy się coraz bardziej kurczyli, aż zupełnie znikniemy. Ewangelizacja jest sprawą „być albo nie być” Kościoła. Kościół w Polsce w tej chwili nagłąco potrzebuje specjalnych instytutów i kapłanów przygotowanych do ewangelizacji. Jest absolutną koniecznością formowanie ludzi dla ewangelizacji.”³¹

W całokształcie kontaktów pomiędzy Oazą i Agape przestrzegano zasad zawartych w soborowym Dekrecie o Ekumenizmie i w Adhortacji o Ewangelizacji w świecie współczesnym. Oto najważniejsze z nich:

1. Kontakty ekumeniczne mają miejsce w kontekście integralnego przekazu wizji życia chrześcijańskiego, opierającego się na Słowie Bożym i sakramentach, szczególnie na Eucharystii.

2. Dowartościowanie Słowa Bożego na równi z Sakramentami, akcentowanie autentyzmu osobowej wiary, otwarcie ku wszelkim prawdziwym wartościom tradycji chrześcijańskiej, także obecnym w innych Kościołach, poddanym działaniu Ducha Świętego.

3. Dzielenie się świadectwem o swojej wierze przez braci odłączonych i katolików. „Wszystko co szczerze chrześcijańskie, nigdy nie stoi w sprzeczności z prawdziwymi dobrami wiary, owszem, zawsze może posłużyć ku doskonalszemu wnikięciu w samą tajemnicę Chrystusa i Kościoła.” (DE 4)

4. Zwracanie uwagi na to, co jest wspólne w wierze, z czego można się cieszyć i wzajemnie budować, nie podejmując polemiki w sprawach różniących, w niewłaściwym czasie i miejscu.

5. Współpraca w zakresie pierwszej ewangelizacji opiera się na nr. 77 Adhortacji Pawła VI: „Siła ewangelizacji bardzo się pomniejsza, jeśli głosiciele Ewangelii będą

podzieleni między sobą skutkiem różnych przyczyn podziału.(...) Zaprawdę, jeśli Ewangelia, którą głosimy, okaże się rozdarta sporami doktrynalnymi, twierdzeniami sprzecznymi, czy potępianiem się wzajemnym chrześcijan (...) – to czyż ci, do których zwracamy swoje przepowiadanie, nie ulegną dezorientacji, wprowadzeniu w błąd, a nawet zgorszeniu?”³²

W pierwszym etapie współpracy członkowie Agape mieli bezpośredni kontakt z młodzieżą oazową, przeprowadzając z nią spotkania ewangelizacyjne. Pozwoliło to na zebranie pierwszych „polskich” doświadczeń. W 1976 r. został zainicjowany nowy sposób przyjmowania uczestników oaz wakacyjnych przez rekolekcje ewangelizacyjne w parafiach oraz przez ewangelizację indywidualną. W tym też czasie nastąpiło ponowne uświadomienie sobie, że Ruch Światło-Życie przez ewangelizację ma odnawiać parafię jako wspólnotę wspólnot. Punktem wyjścia w budowie tej wspólnoty jest najpierw doprowadzenie poszczególnych ludzi do osobowego spotkania i zjednoczenia z Chrystusem.³³

Od 1977 r. pracowano z nowym podręcznikiem Oazy Nowego życia I stopnia, który wprowadził w szerszym zakresie wspomniane elementy ewangelizacyjne. Oaza I stopnia została pomyślana i we wszystkich swoich elementach programowych i metodycznych ukazana jako rekolekcje ewangelizacyjne, mające doprowadzić do przyjęcia i przeżycia podstawowych prawd ewangelizacyjnych. Rekolekcje zostały oparte na schematycznie ujętych „Czterech prawach duchowego życia”.³⁴

Członkowie Agape pomagali ponadto w zakresie zajęć metodycznych w tzw. szkole animatora ewangelizacji. Podejmowano tam gruntowne ćwiczenia i warsztaty, które uczyły korzystania z książeczki „Czterech praw”. W czasie rekolekcji letniej Oazy 1979 r. pracowało około 10 ekip 3-4 osobowych, które miały kontakt z 600-700 uczestnikami w około 25 grupach oazowych. Współdziałanie realizowano także na szczeblu tworzącego się w Ruchu Światło-Życie Instytutu Ewangelizacji, gdzie wypracowywano metody ewangelizacji odpowiadające warunkom polskim.³⁵

W pierwszych tygodniach roku 1980 członkowie Ruchu CCC wyrazili swoje głębokie przekonanie o konieczności podtrzymywania współpracy z Ruchem Światło-Życie. Wskazali szczególnie – ich zdaniem – godne zalecenia formy współdziałania:

1) dopomaganie ludziom w doświadczeniu rzeczywistości nowego narodzenia oraz wynikającej stąd radości jako skutku osobowego kontaktu z Chrystusem. Chodziło tu o obowiązek ewangelizacji, czynienia uczniami Chrystusa wszystkich ludzi;

2) dzielenie się umiejętnością ewangelizowania metodą „mnożenia”, której zadaniem było takie wyszkolenie uczniów, aby stali się oni ewangelistami i nauczycielami dla innych.³⁶

Ks. F. Blachnicki bardzo cenił sobie współpracę z braćmi z CCC. Tak pisał o tym w liście do Ojca św. Jana Pawła II w 1978 r.: „Doświadczenia w tej współpracy są nader pozytywne i budzą nadzieję. Udało się już wypracować metody skutecznej ewangelizacji w ramach naszych tradycyjnych form i struktur duszpasterskich. Przeprowadzone w wielu środowiskach rekolekcje ewangelizacyjne doprowadziły wielu ludzi do żywej wiary w Chrystusa i zainicjowały nowy styl duszpasterstwa misyjnego i ewangelizacyjnego. Współpraca ta przy tym jest zgodna ze wskazaniem Adhortacji Pawła VI „*Evangelii nuntiandi*”, co zostało stwierdzone w oświadczeniu Przewodniczącego Komisji Episkopatu Polski d/s Ekumenizmu, bpa W. Miziołka. Eksperyment powyższy może mieć duże znaczenie nie tylko w wymiarze polskim, ale ogólnokościelnym”.³⁷

Dobro, którego doświadczył Ruch oazowy poprzez posługę, świadectwo życia i słowa członków CCC uświadomili sobie odpowiedzialni Ruchu Światło-Życie w czasie III Kongregacji w Niepokalanowie. Wdzięczność wyrażono w liście do założyciela CCC Billego Brighta. Czytamy tam: „Wasze doświadczenia w ewangelizacji wywarły na nas wielki wpływ przez to, że przekazaliście nam Wasz ogromny zapał, entuzjazm i troskę o wypełnienie wielkiego posłannictwa w naszych czasach; pomogliście nam zrozumieć najbardziej fundamentalny i przełomowy moment w życiu osoby, jakim jest osobiste przyjęcie Jezusa Chrystusa jako Pana i Zbawiciela”.³⁸

Przynosząca wiele dobrych owoców współpraca ekumeniczna została jednak przerwana. Odwrót nastąpił pomimo zachęty ze strony przedstawiciela Komisji Ekumenicznej Episkopatu, ówczesnego sekretarza tejże komisji, ks. prof. W. Hładowskiego, który postulował, aby „utrzymywać współpracę na dotychczasowych zasadach”. Podstawowa przyczyna wynikała z faktu, że od grudnia 1981 r. zabrakło w kraju ks. Blachnickiego, który ze względu na stan wojenny był zmuszony pozostać za granicą. Po „gwaltowniku Królestwa”, jak określił ks. Blachnickiego Jan Paweł II, pieczę nad oazami w Polsce przejął człowiek pokoju i wielkiego serca, ks. W. Danielski. Podstawowe założenia jego strategii polegały na zabezpieczeniu egzystencji Ruchu Światło-Życie zagrożonego przez ataki władz państwowych. W sprawach wewnętrznych widział potrzebę integracji i pogłębienia formacji, co praktycznie również oznaczało rozstanie z protestantami.³⁹

§3. Problemy i perspektywy

Pracując nad tematem recepcji „Czterech praw duchowego życia” w ramach seminarium z teologii fundamentalnej i ekumenizmu, w 1996/1997 r. przeprowadziłem ankietę na ten temat wśród czterdziestu różnych ruchów katolickich, Kościołów protestanckich, związków wyznaniowych oraz sekt parachrześcijańskich. W ankiecie zawarłem pytania:

1. Czy i kiedy zetknęli się Państwo z „Czterema prawami”? W jaki sposób, przez kogo i jak to się stało?

2. Czy „Cztery prawa” znajdują się w Państwa programie szkoleniowym (ewangelizacyjnym)? Jeśli tak, to jaki kształt ma ten program?

3. Jakie są doświadczenia z użytkowania „Czterech praw”?

4. Czy „Prawa” są wykorzystywane w oryginale, czy też zostały przeredagowane do potrzeb Waszej wspólnoty? Jeśli są zmienione, to w jaki sposób i jakie motywy kierowały Państwem w dokonywaniu tych zmian?⁴⁰

Odpowiedź pozytywną otrzymałem z 9 wspólnot. Na 10 ruchów Kościoła katolickiego, do których została wysłana ankieta odpowiedziały 3: Centrum Formacji „Wieczernik” Rejonu Warszawskiego Odnowy w Duchu Świętym, Droga Neokatechumenalna oraz Akademicki Ruch Misyjny. Z tych 3 tylko Neokatechumenat zetknął się z książeczką „Czterech praw”. Spośród 15-u Kościołów chrześcijańskich wywodzących się z protestantyzmu na ankietę odpowiedziała tylko Ewangeliczna Wspólnota Zielonoświątkowa, która zetknęła się z „Czterema prawami” i używa ich do ewangelizacji indywidualnej. Z grupy 15-u związków wyznaniowych na ankietę

odpowiedziało 5: Adwentyści Dnia Siódmego, Adwentyści Dnia Siódmego Poruszenie Reformacyjne, Kościół Chrześcijański „Jezus jest Panem” w Warszawie, Kościół Chrześcijański w Toruniu oraz Nowoapostolski Kościół w Polsce. Z tej grupy broszurę „Czterech praw” używa Kościół Chrześcijański „Jezus jest Panem” i Kościół Chrześcijański w Toruniu.

Ze względu na małą liczbę odpowiedzi trudno jest ustalić stan recepcji książeczki Billego Brighta w Polsce. Jak widać tylko 4 wspólnoty używają „Czterech praw”. Analizując ich wypowiedzi, można zauważyć, że przyjmują one treść książeczki za zgodną z ich nauką. Ze względu na prostą i przejrzystą formę używa się jej do ewangelizacji indywidualnej. Jest jednak przez większość grup traktowana jako dodatek, niejako jedna z wielu ulotek.

Jeśli chodzi o Ruch Światło-Życie, to wiadomo, że wypracował trzyletni system deuterokatechumenalny, który dzieli się na trzy podstawowe etapy:

1. etap ewangelizacji i postewangelizacji (od kilku m-cy do roku)
2. etap właściwego katechumenatu (2-3 lata)
3. etap mistagogii i diakonii (formacja permanentna).⁴¹

„Cztery prawa” są umieszczone na pierwszym etapie formacji. W trakcie ewangelizacji indywidualnej czy w czasie rekolekcji ewangelizacyjnych przedstawia się je mając na celu doprowadzenie do decyzji przyjęcia Chrystusa jako osobistego Pana i Zbawiciela. Ewangelizację w tym znaczeniu traktuje się jako etap podstawowy w całym systemie formacyjnym. Dokumenty Kongregacji Odpowiedzialnych Ruchu Światło-Życie wyraźnie kładą nacisk na to, że „ewangelizację należy uznać za rzecz konieczną dla wszystkich członków Ruchu, którzy jej jeszcze nie przeszli i za normalną drogę włączenia się do Ruchu”.⁴²

Po etapie ewangelizacji należy doprowadzić do decyzji włączenia się do grupy postewangelizacyjnej, która stanie się środowiskiem dalszego dojrzewania wiary. Spotkania o charakterze biblijno-modlitewnym mają na celu pogłębienie i utrwalenie wiary zapoczątkowanej decyzją przyjęcia Chrystusa jako osobistego Pana i Zbawiciela w czasie ewangelizacji.⁴³

Kolejny etap właściwego katechumenatu obejmuje wychowanie we wszystkich dziedzinach życia, by doświadczenie Boga (etap ewangelizacji) nabrało cech stałej postawy i dojrzałości. Jest tam m.in. mowa o roli i działaniu Ducha Świętego. Okres mistagogii wprowadza w misterium Kościoła. Konsekwencją całego procesu formacyjnego ma być diakonia. Wyraża się w decyzji zaangażowania się w życie Kościoła w postawie współodpowiedzialności.⁴⁵ Takie umieszczenie i przeżywanie „Czterech praw” w kontekście całej formacji deuterokatechumenalnej nie powinno zagrażać członkom Oazy synkretyzmem religijnym i odchodzeniem od Kościoła katolickiego do Wolnych Kościołów czy nawet sekt.

Po przejściu formacji podstawowej można zetknąć się z „Czterema prawami”, włączając się do diakonii ewangelizacji. Centralna Diakonia Ewangelizacji (CDE) Ruchu Światło-Życie zorganizowała w latach 1994-97 20 czterodniowych Oaz Rekolekcyjnych Animatorów Ewangelizacji (ORAE), 3 piętnastodniowe Oazy Rekolekcyjnych Animatorów Wielkiej Ewangelizacji (ORAW), 1 miesięczną Szkołę Ewangelizacji. CDE przeprowadziła także 15 rekolekcji ewangelizacyjnych w parafiach i szkołach.

W 1996 r. Ruch Światło-Życie podjął ponowną współpracę z międzywyznaniowym Ruchem Nowego życia. W dniach 4-5 oraz 11-12 kwietnia 1996 r. w Hermanówce pod

Białymstokiem w ośrodku CDE odbyły się szkolenia animatorów ewangelizacji prowadzone przez pracowników Ruchu Nowego Życia. W ramach współpracy uczono teologii „Czterech praw” i posługiwania się nimi w rozmowach ewangelizacyjnych.⁴⁵

Szerokie możliwości ewangelizacji za pomocą „Czterech praw” stwarza w dzisiejszych czasach sieć internetowa. Swoje strony z „Czterema prawami” w języku polskim ma Akademicki Ruch Nowego Życia⁴⁶ oraz wspólnoty katolickie z Wrocławia.⁴⁷ W 53 innych językach można je znaleźć na stronach Campus Crusade for Christe.⁴⁸

Prawa podobne do „Czterech praw” możemy odnaleźć obecnie w programach różnego rodzaju Szkół Nowej Ewangelizacji (tzw. szkołach kerygmatycznych), w których główną przekazywaną treścią jest kerygmat. Tak jest w szkole ewangelizacji prowadzonej przez Wspólnotę Jana Chrzciciela w Camparno we Włoszech. W Polsce rozpoczęła ona swoje kursy po raz pierwszy w 1992 r. we Wrocławiu.⁴⁹ Podobnie jest w programie szkoły ewangelizacji „Dzieje II” opracowanym przez A. Bukowiecką ze Zgromadzenia Sióstr Nowego Przymierza, gdzie również można znaleźć schemat „Czterech praw”. Pierwsze szkolenie animatorów mających wprowadzać ten program w swych parafiach odbyło się w 1992 r. w Gdyni, rok później – we Wrocławiu, a potem w Krakowie i Suwałkach.⁵⁰

W ostatnim czasie pod nazwą „Jak przyjąć Jezusa jako osobistego Pana i Zbawiciela?” ukazał się odpowiednik „Czterech praw” w „Zeszytach Odnowy w Duchu Świętym”. Treść tego opracowania jest zaczerpnięta z IV Modlitwy Eucharystycznej i brzmi następująco:

- 1 prawo - Bóg jest dobry i jako jedyne źródło życia powołał wszystko do istnienia. On stworzył cię z miłości i pragnie cię uszczęśliwić.
- 2 prawo - Natura ludzka jest osłabiona, ponieważ przez swe nieposłuszeństwo człowiek zerwał przyjaźń z Bogiem i pozbawił się przeżywania Bożej obecności i miłości.
- 3 prawo - Bóg nie pozostawił człowieka pod władzą śmierci, lecz zesłał nam Swojego Jednorodzonego Syna Jezusa Chrystusa, narodzonego z Maryi Dziewicy, aby nas zbawił.
- 4 prawo - Musisz osobiście przyjąć Jezusa Chrystusa jako Zbawiciela i Pana tak, by odtąd żyć już nie „dla siebie, ale dla Chrystusa, który za nas umarł i zmartwychwstał”.

Treść praw jest podobna do praw opracowanych przez B. Brighta. Wskazuje na to również ich układ, podobne diagramy i cytaty z Pisma św. Trudno jednak ustalić, na ile autorzy tych praw czerpali z inspiracji założyciela *Campus Crusade for Christ*. Otwarte pozostaje też pytanie, dlaczego nie uzupełnić ich o prawa dotyczące Ducha Świętego i Kościoła.

„Cztery prawa” w swojej istocie dotyczą czegoś bardzo fundamentalnego – możliwości zrozumienia i doświadczenia prawdziwego spotkania Zmartwychwstałego Pana w mocy Ducha Świętego, zrozumienia i doświadczenia, które stanowi prawdziwą istotę życia chrześcijańskiego. Dlatego warto sobie o nich przypomnieć, przygotowując „nową wiosnę życia chrześcijańskiego, która powinna rozkwitnąć w Wielkim Jubileuszu”.

Przypisy:

- ¹ Jan Paweł II, List Apostolski „Tertio Millennio Adveniente”, nr 45.
- ² S. Demska, Międzywyznaniowe ruchy ewangelizacyjne w świetle wskazań Soboru Watykańskiego II (mps), Warszawa 1988, s. 102. Dosłowne tłumaczenie nazwy Ruchu brzmi: Międzynarodowa Krucjata Uniwersytecka dla Chrystusa. W różnych krajach przybiera różnorakie nazwy, np. we Włoszech - Studenti per Christo, w Szwajcarii - Aktion Neues Leben; zob. także R. Modrzejewski, Koncepcja ewangelizacji Ruchu Agape (mps), Lublin 1979, s. 2.
- ³ D. Cupiał, Na drodze ewangelizacji i ekumenii, Lublin 1996, s. 79 - 87. W Polsce w latach 1970 - 80 Ruch Campus Crusade for Christ nie chciał zarejestrować się ze względu na zależność od Urzędu d/s Wyznań. Działał wtedy nieoficjalnie pod nazwą Ruchu Agape. W 1990 r. został zarejestrowany w Polsce, początkowo jako Fundacja Ruchu Wielkiego Posłannictwa, a następnie jako Ruch Nowego życia.
- ⁴ Zob. B. Bright, Ewangelizacja bez obaw, Warszawa 1995, s. 109.
- ⁵ Tamże, s. 19-20; 27.
- ⁶ Por. tamże, s. 21-24.
- ⁷ B. Bright, Come Help Change the World, Old Tapan 1970, s. 30.
- ⁸ Statut „Ruch Nowego życia”, Cele i formy działania, s.1; zob. także S. Demska, dz. cyt., s. 10 n; D. Cupiał, dz. cyt., s. 75-76; Charakterystyka Ruchu Nowego życia, mateusz.logon.bydgoszcz.pl/Rnz/ruch.htm
- ⁹ D. Cupiał, dz. cyt., s. 76.
- ¹⁰ Tamże, s. 76; zob. także ulotka: Ruch Nowego życia - Campus Crusade for Christ International.
- ¹¹ Wolne Kościoły ewangeliczne powstały jako tzw. „druga reformacja”, idąc jeszcze radykalniej niż luteranie i kalwini w odrzuceniu wszelkiej tradycji. Jako jedyny autorytet w sprawach wiary uznają tylko Biblię. Praktykują wyłącznie chrzest dorosłych, kult w formie nabożeństw biblijno - modlitewnych oraz tzw. Wieczere Pańską (M. Płodowski, Nowa ekumeniczna ewangelizacja, Lublin 1995, s. 17).
- ¹² Zob. Wspólne świadectwo i prozelityzm, Dokument studyjny, 1970. W: Watykan - Genewa, Zbiór dokumentów, 20 lat oficjalnej współpracy Kościoła Rzymskokatolickiego i Światowej Rady Kościołów, Warszawa 1986, s. 125-135.
- ¹³ R. Modrzejewski, dz. cyt., s. 15-16.
- ¹⁴ Wyznanie wiary Campus Crusade for Christ. W: Statut „Ruch Nowego życia”; zob. Doktryna Ruchu Nowego życia, mateusz.logon.bydgoszcz.pl/Rnz/doktryna.htm
- ¹⁵ D. Cupiał, dz. cyt., s. 76; zob. także B. Bright, dz. cyt., s. 51-54, 174-175; Spośród wszystkich współczesnych ruchów ewangelizacyjnych Campus Crusade for Christ należy do najlepiej zorganizowanych (zob. Ch. Mellis, Committed Communities, Tresh Streams for World, Pasadena 1976 r., s. 98); W 1991 r. centralę przeniesiono do Orlando na Florydzie.
- ¹⁶ Jest to tzw. pomnażanie duchowe. Zob. B. Bright, Jak pomagać w wypełnieniu wielkiego posłannictwa, Praktyczna wskazówka 7, materiały formacyjne CCC, (bmwr).
- ¹⁷ Tenże, Czy słyszałeś o czterech prawach duchowego życia?, (bmwr).
- ¹⁸ Tenże, Ewangelizacja bez obaw, dz. cyt., s. 110.
- ¹⁹ Tamże, dz. cyt., s. 111.
- ²⁰ S. Demska, dz. cyt., s. 102-103.
- ²¹ R. Martin, Kościół katolicki przy końcu wieku, Wrocław - Kraków 1996, s. 49 -50.
- ²² B. Bright, dz. cyt., s. 113.
- ²³ Informacje z biura Ruchu Nowego życia.
- ²⁴ Por. J. Kruczyński, Program ewangelizacyjny Ruchu Światło-życie (mps), Lublin 1986, s.57 - 58.
- ²⁵ Charyzmat Ruchu Światło-życie, Próba opisu, Tekst roboczy na nadzwyczajną Kongregację Odpowiedzialnych 30 IV - 3 V 1993 r., Lublin 1992, s. 7-8.
- ²⁶ Tamże, s. 10.
- ²⁷ D. Cupiał, dz. cyt., s. 79; zob. także Podręcznik rekolekcji ewangelizacyjnych, Krościenko 1977, s. 34.
- ²⁸ Wyjaśnienia i wskazania V Krajowej Kongregacji Odpowiedzialnych Ruchu Światło-życie w sprawie współpracy ekumenicznej w dziele pierwszej ewangelizacji. W: Zadania Ewangelizacji, Lublin 1991, s. 120.
- ²⁹ Por. G. Danneels, Kościół „drugiej” ewangelizacji, „Communio” 6(1986) nr 4, s.22-25.
- ³⁰ Szkoła Apostolska z dn. 28.06.1978 r., (konf. spisana z kasety, Arch. RŚŻ Lublin).
- ³¹ Rozwój i sytuacja Ruchu Światło-życie w 1979 - 1980 r., Sprawozdanie roczne Moderatora Krajowego. W: Dokumentacja V KKO, Częstochowa 29II - 3III 1980 r.

³² Kontakty ekumeniczne Ruchu Światło-życie w dziele ewangelizacji, Teczka OżK 1978 r.; zob. także List od F. Blachnickiego do Ojca Świętego z dnia 07.09.1979 r. (Arch. RŚŻ Lublin).

³³ J. Kruczyński, dz. cyt., s. 60.

³⁴ Zob. Oaza Nowego życia I stopnia, podręcznik, część A ogólna, (bmr), s. 5 - 6; Był to z jednej strony wynik inspiracji Adhortacją „Ewangelii nuntiandi”, z drugiej strony współpracy z ruchem Agape (zob. „Głosić Ewangelię”, Wprowadzenie do teczki OżK 1978).

³⁵ Wyjaśnienia i wskazania V KKO, dz. cyt., s. 119 - 120.

³⁶ Dokumentacja V KKO, s. 126 - 128.

³⁷ List F. Blachnickiego do Ojca św. z 4. 11. 1978 r. (Arch. RŚŻ Krościenko); Bezpośrednią okazją do napisania tego listu była wiadomość o audiencji prywatnej Billy Brighta u Jana Pawła II tegoż roku. List do Założyciela i Przewodniczącego Ruchu Agape, W: Dokumentacja III KKO, Niepokalanów 1978, s. 77.

³⁸ Zob. D. Cupiał Ewangelizacja a ekumenizm w doświadczeniach Ruchu Światło-Życie, „Roczniki Teologiczne” 51 (1994), z. 7, s. 43 - 44.

³⁹ Korespondencja w posiadaniu autora.

⁴⁰ Ewangelizacja jako zasada formacji i służby RŚŻ, Wnioski końcowe III KKO Ruchu odbytej w Niepokalanowie w dniach 3 - 5 III 1978 r., s. 85-91; Podstawowym kryterium określenia czasu trwania danego etapu formacyjnego jest osiągnięcie dojrzałości, wyrażającej się w zrealizowaniu jego celu, a nie tylko formalne przejście tych etapów.

⁴¹ Tamże, s. 86.

⁴² Charyzmat Ruchu Światło-życie, dz. cyt., s. 41 - 42.

⁴³ Por. tamże, s. 42 - 48.

⁴⁴ Informacje uzyskane z Centralnej Diakonii Ewangelizacji w Białymstoku, ul. Zwierzyniecka 3/44.

⁴⁵ Zob. mateusz.logon.bydgoszcz.pl/Rnz/4prawa/index.htm

⁴⁶ Zob. tempus.ii.uni.wroc.pl/rromit

⁴⁷ Zob. www.ccci.org/laws/languages.html

⁴⁸ M. Jakubczyk, Szkoła ewangelizacji Wspólnoty Jana Chrzciciela, „List” 5(1995), s. 16 - 17.

⁴⁹ M. Jakubczyk, Dzieje II: Nawrócenie, Głoszenie, Wspólnota, „List” 9(1995), s. 13.

⁵⁰ Jak przyjąć Jezusa jako osobistego Pana i Zbawiciela?, „Zeszyty Odnowy w Duchu Świętym” 18 (1997) s. 61; Ukazał się najpierw jako wkładka do nr 10 z 1996 r., która „cieszyła się wielkim powodzeniem” czytelników, a następnie jako część „Zeszytów” w nr 18 z 1997 r.

⁵² Tamże, s. 61 - 66.

⁵³ Dn. 19.09.1997 r. zwróciłem się do redakcji „Zeszyty Odnowy w Duchu Świętym” z prośbą o wyjaśnienie genezy ulotki „Jak przyjąć Jezusa ...?” Redakcja nie odpowiedziała na moją prośbę.

⁵⁴ Jan Paweł II, List Apostolski „Tertio Millennio Adveniente”, nr 18.

SOMMARIO

Le "Quattro leggi della vita spirituale" sono uno dei compiti e servizi suscitati dallo Spirito Santo per il bene della Chiesa (cf. TMA, n. 45). Il contributo tende a presentare le origini delle "Quattro leggi" (create da B. Bright nel 1956 e considerate come principale strumento di evangelizzazione nel Movimento "Campus Crusade for Christ") e il loro luogo nell'azione d'evangelizzazione della Chiesa Cattolica e di altre Chiese e comunità in Polonia, dove le "Quattro leggi" sono state divulgate dal Movimento "Luce-Vita".